

Пшеборський Антоній-Боніфацій Павлович

1871-1941

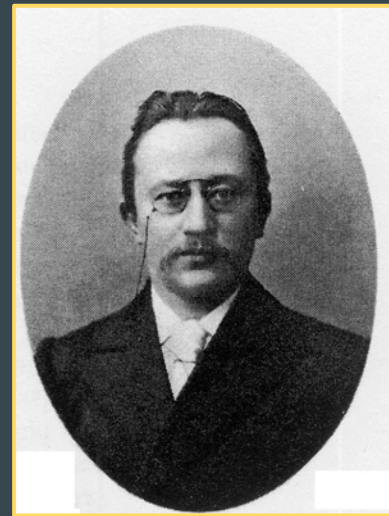
математик, ректор Харківського університету (1920-1922)

14 травня 2021 року виповнюється 150 років від дня народження Антонія- Боніфація Павловича Пшеборського (1871-1941), математика, ректора Харківського університету.

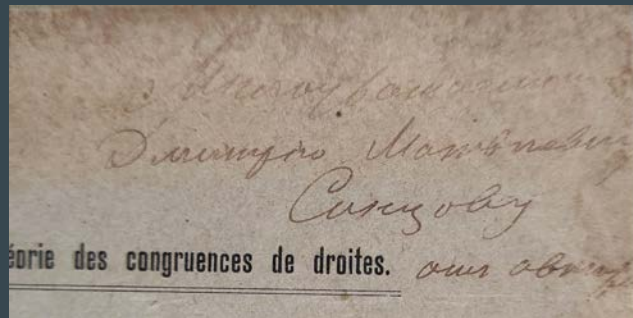
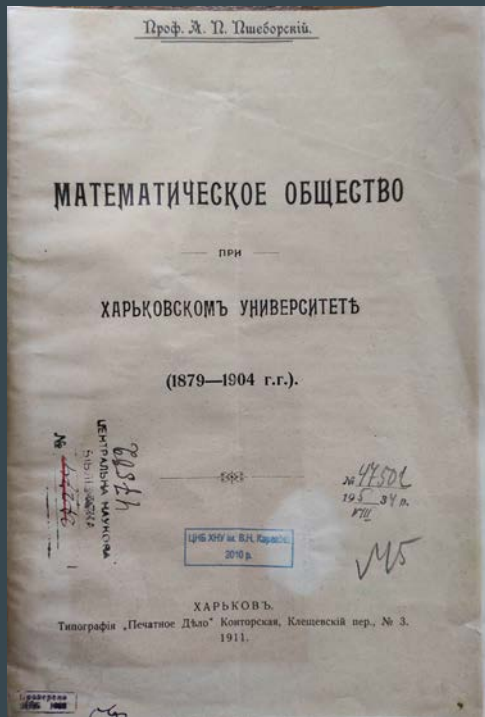
Антоній Боніфацій Пшеборський був всебічно обдарованою людиною, прекрасним вченим та талановитим математиком. Завдяки його кропіткій праці до наших днів збереглися детальні відомості з історії виникнення та перших років життя Харківського математичного товариства. Членство і робота у ХМТ надихали вченого на дослідження у різноманітних галузях наукового знання.

Основні дати життя і діяльності

- Народився у с. Хороше Ліповецького повіту Київської губернії (нині Вінницька область) у родині морського лікаря.
- У 1881—1889 рр. навчався у Миколаївській Александрівській гімназії, яку закінчив із золотою медаллю.
- У 1889—1894 рр. — студент математичного відділення фізико-математичного факультету університету св. Володимира в Києві. У 1895 р. залишений для підготовки до професорського звання на кафедрі чистої математики.
- У 1897 р. одержав звання приват-доцента.
- У 1898 р. призначений штатним викладачем Харківського технологічного інституту, а з 1899 р. — приват-доцентом Імператорського Харківського університету. З цього ж року протягом двадцяти років — постійний секретар Харківського математичного товариства.
- З 1901 р. викладав на курсах для робітників м. Харкова.

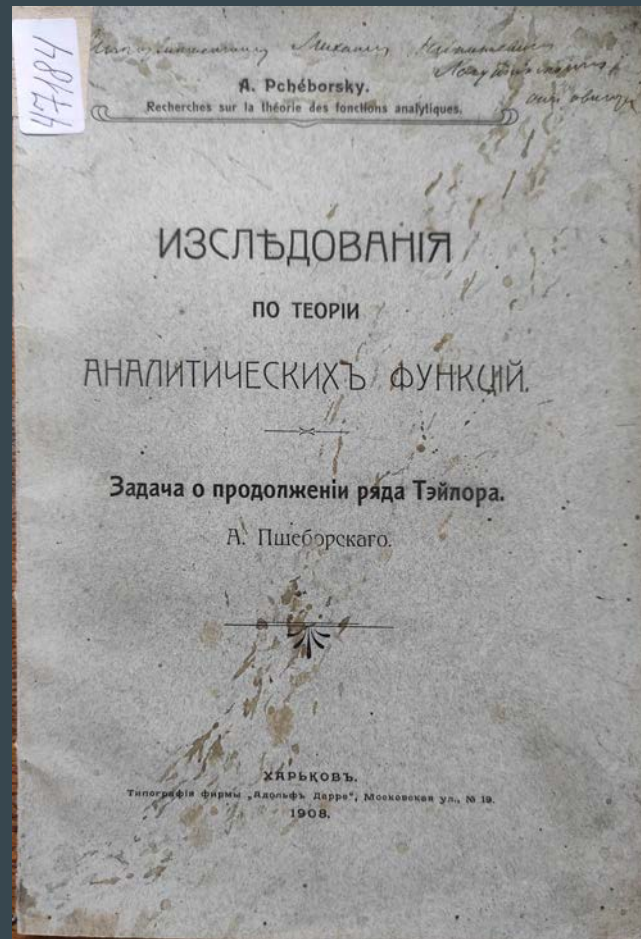
- З 1899 р. протягом двадцяти років А.Б. Пшеборський був постійним секретарем Харківського математичного товариства https://kharkivmathsociety.univer.kharkov.ua/pdf/Tom_13/Tom_13_Psheborsky.pdf
- У 1902 р. вчений захистив дисертацію на тему: «Деякі додатки до теорії лінійних конгруенцій», здобув ступінь магістра математики і був запрошений на посаду приват-доцента кафедри чистої математики у Харківському університеті.
- У 1904 р. відряджається до Геттингенського університету для вивчення передового досвіду викладання математичних дисциплін.

Дисертація А.П. Пшеборського на ступінь магістра з автографом

- З 1905 р. — екстраординарний професор Харківського університету.
- У 1908 р. А. Пшеборський успішно захистив у Московському університеті докторську дисертацію на тему «Дослідження з теорії аналітичних функцій, задача про продовження ряду Тейлора». Того ж року він стає ординарним професором Харківського університету.
- У 1919 р. Антоній Пшеборський стає ректором Харківського університету.
- З липня 1920 по травень 1921 рр. — ректор Академії теоретичних знань і одночасно завідувач кафедри теоретичної механіки. Був деканом фізико-математичного факультету. Після реорганізації Академії теоретичних знань в Інститут народної освіти (ХІНО) був призначений ректором новоутвореного інституту.
- З травня 1921 по вересень 1922 рр. — ректор ХІНО і керівник науково-дослідної кафедри теоретичної механіки

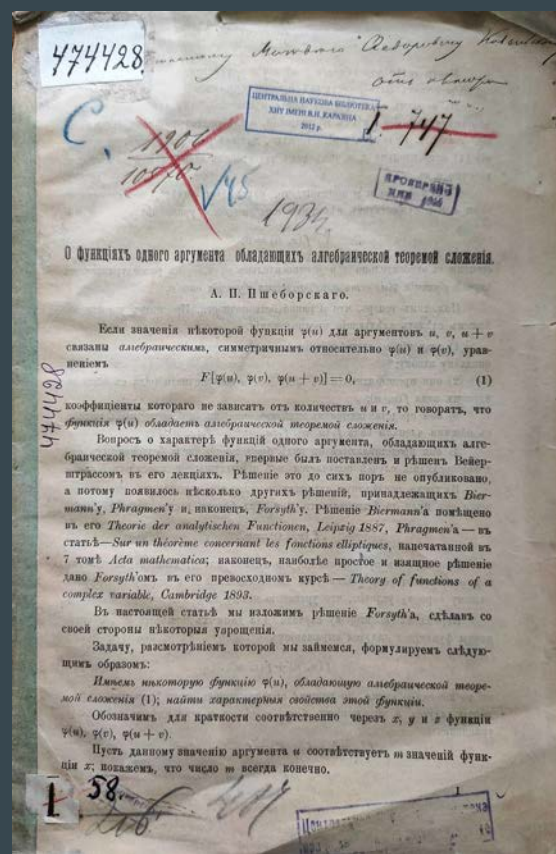
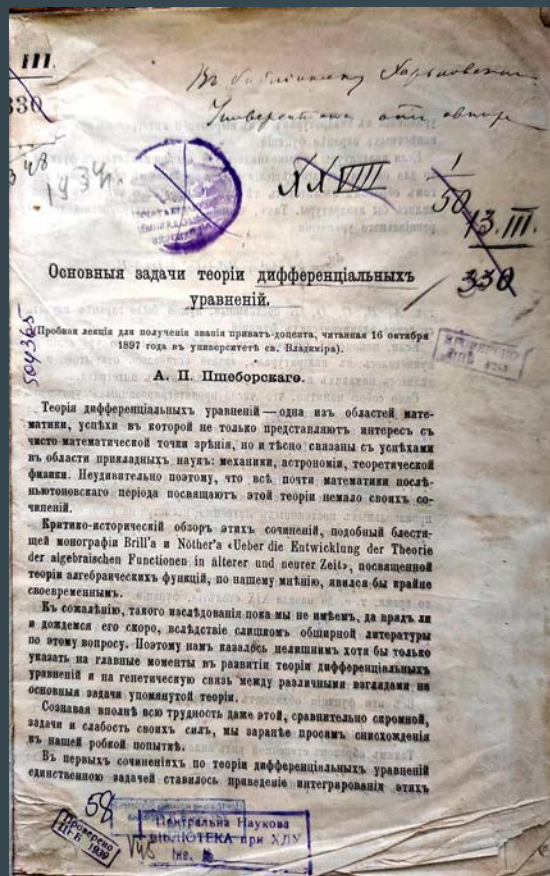
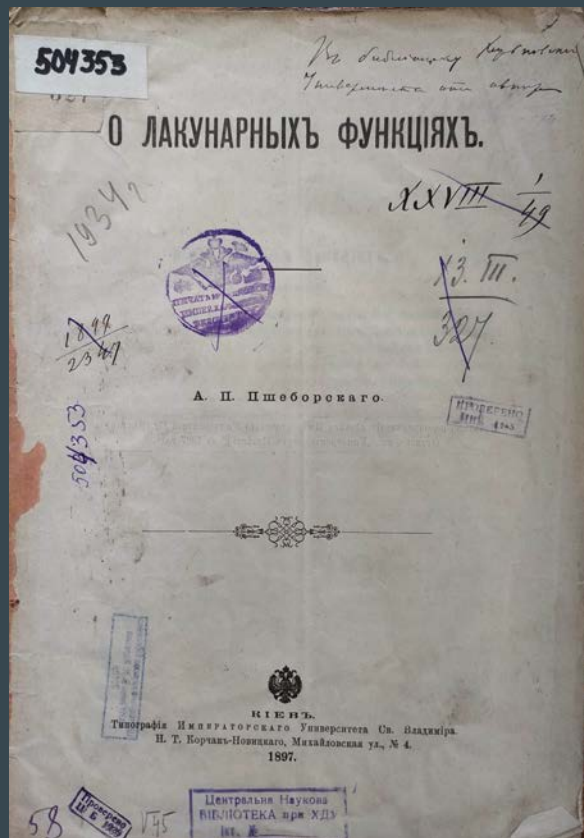

- У 1922 р. переїхав до Польщі, куди був запрошений на посаду професора кафедри математики Віленського університету. Пропрацювавши там декілька місяців, перевівся до Варшавського університету, де з 1 вересня 1922 р. очолив кафедру теоретичної механіки. Працював над створенням інституту теоретичної механіки на основі кафедри.
- У 1930 р. взяв участь у роботі Першого Всесоюзного з'їзду математиків, який відбувся у Харкові. Крім цього, брав участь у математичних з'їздах, які проходили в Парижі, Берліні і Польщі. Був членом Академії технічних наук у Варшаві (з 1923 р.), членом Варшавського наукового товариства (з 1930 р.), Польського математичного і Польського фізичного товариств, членом Московського, Харківського, Київського, Казанського математичного товариств, Товариства математиків і механіків у Берліні.
- Помер 24 травня 1941 р. в окупованій німцями Варшаві.

А. Пшеборський у колі варшавських математиків.

Праці А.П. Пшеборського

У ЦНБ зберігається багато праць вченого з автографами.

448646.

Теорема Абеля.

А. П. Шнеборского

Пусть дано уравнение алгебраическое уравнение с действительными коэффициентами

$$F(x, y) = 0 \quad (1)$$

степени n и ранга p .

Если мы будем давать x и y только действительные значения, то уравнение (1) представит уравнение некоторой алгебраической кривой. Если же мы будем приписывать им и комплексные значения, то уравнение (1) опишет некоторую Риманову поверхность.

Важной парой значений x и y , удовлетворяющих уравнению (1), будет соответствовать одна только точка этой Римановой поверхности.

Как известно, к уравнению (1) будут относиться некоторые системы Абелевых интегралов, общий вид которых

$$\int R(x, y) dx,$$

где R рациональная функция.

Пусть кривая алгебраической кривой (1) имеет некоторую другую алгебраическую кривую степени m

$$f(x, y) = 0. \quad (2)$$

коэффициенты которой рациональные функции параметров $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n$.

Кривые (1) и (2) пересекутся в $m \cdot n$ точках, в общем случае комплексных, которым будут соответствовать однозначно точки упомянутой выше Римановой поверхности.

Дадим параметрам α определенную систему значений $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n$. Врх этих значений параметров пусть точки пересечения кривых (1) и (2) будут

$$(x_i, y_i), \quad i = 1, 2, \dots, m \cdot n.$$

А. П. Шнеборский

А. П. Шнеборский.

1901

146.

О МЕТОДАХЪ

АБЕЛЯ, ЯКОБИ, ЛІУВИЛЛЯ и ВЕЙЕРШТРАССА

ВЪ

ТЕОРИИ ЭЛЛИПТИЧЕСКИХЪ ФУНКЦІЙ.

КІЕВЪ.

Типографія Императорскаго Университета Св. Владиміра
В. І. Завальскаго. Большая-Васильковская улица, д. № 29—31.

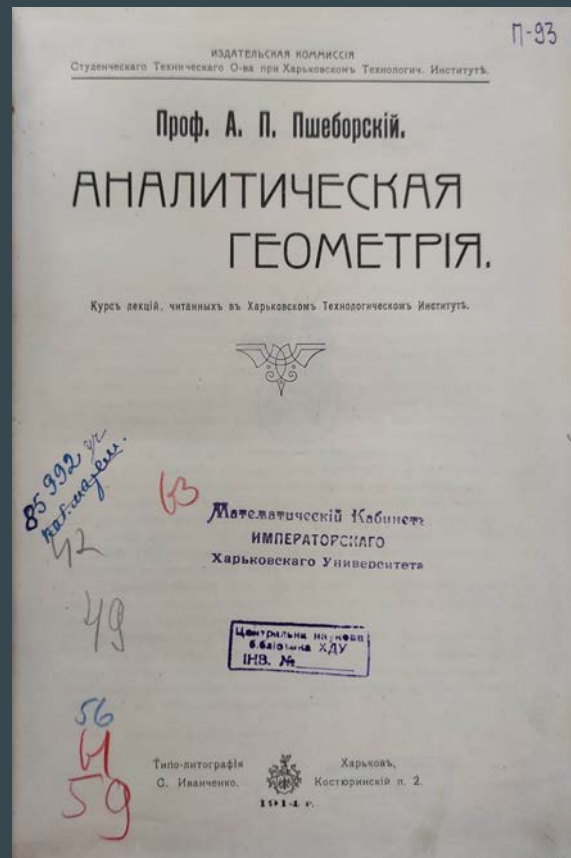
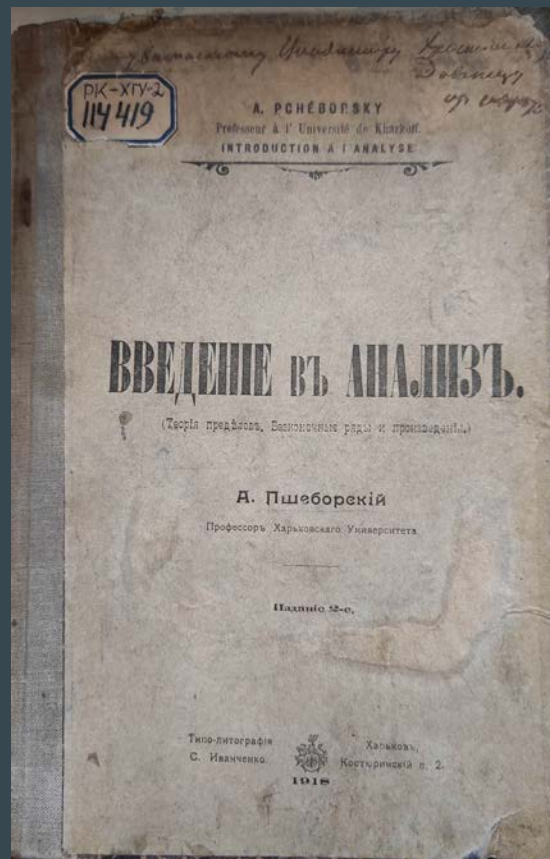
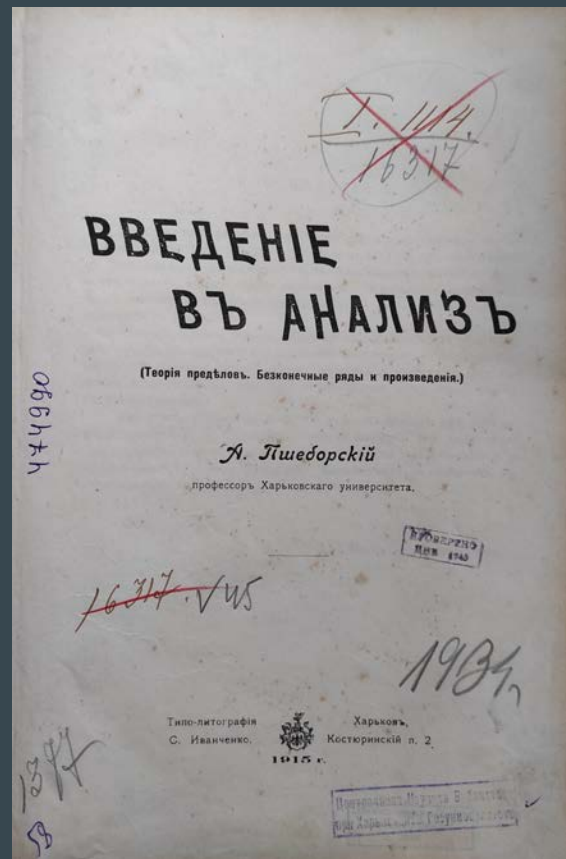
1895.

Принтеръ
11. 1. 95

Библ. И. И. И. И.
Библ. И. И. И. И.
1895. №

«За підготовку в 1895 р. твору «Про методи Абеля, Якобі, Ліувілля і Вейерштрасса в теорії аналітичних функцій» Пшеборського було нагороджено премією заслуженого професора І.І. Рахманінова.

У 1903 і 1908 рр. він видав двотомник «Вступ до аналізу», в 1905 і 1909 р. «Курс аналітичної геометрії»

У період з 1903-1915 рр. вчений активно публікувався.

1081/10.

Проф. А. П. Пшиборекій.

Конспект лекцій

по

ОСНОВАНИЯМ АРИМЕТИКИ.

Курсъ, читан. 1907 г. въ осеннемъ полугодіи.

Изд. О-ва Взаимопомощи ст. Математиковъ.
Харь. Университета.

Харьковъ,
Типо-Литографія С. Иванченка.
Костюринскій пер. № 2.
1908 г.

Конспект лекцій по Основаниям арифметики. Глава I. Числа целыя положительные.

§1. Всякій предметъ моего мышленія я называю вещью. Если я мыслю о какой-либо вещи и только о ней, то скажу, что я мыслю объ одной вещи.

§2. Если я мыслю одну вещь да еще одну (и т. д.) какъ нечто въ свою очередь единое, т. е. какъ вещь, то эту вещь я называю совокупностью, а отдельные вещи въ составъ ея входящія — элементами. Совокупности будемъ обозначать некоторыми знаками, напримеръ прописными буквами латинскаго алфавита. Символизирую, что въ дальнейшемъ изложеніи мы будемъ иногда для краткости говорить объ этихъ знакахъ, подражаясь подъ ними совокупности, которыми они соотвѣтствуютъ.

§3. Буду различивать совокупности А. В такъ, что, мысля о любомъ изъ элементовъ А, я буду мыслить объ одной изъ элементовъ В. Этотъ мыслительный процессъ

состоитъ 1.

45310

Проф. А. П. Пшиборекій.

КОНСПЕКТЪ

по

АРИМЕТИКЪ

ИЗДАНИЕ 2-е ИСПРАВЛЕННОЕ И ДОПОЛНЕННОЕ.

Изд. О-ва Взаимопомощи студ.-
Математиковъ Харьков. Универ.

Типо-Литографія
С. Иванченка.

Харьковъ,
Костюринскій пер. 2.

1910.

Конспект лекцій по Основаниям арифметики.

Числа целыя положительные.

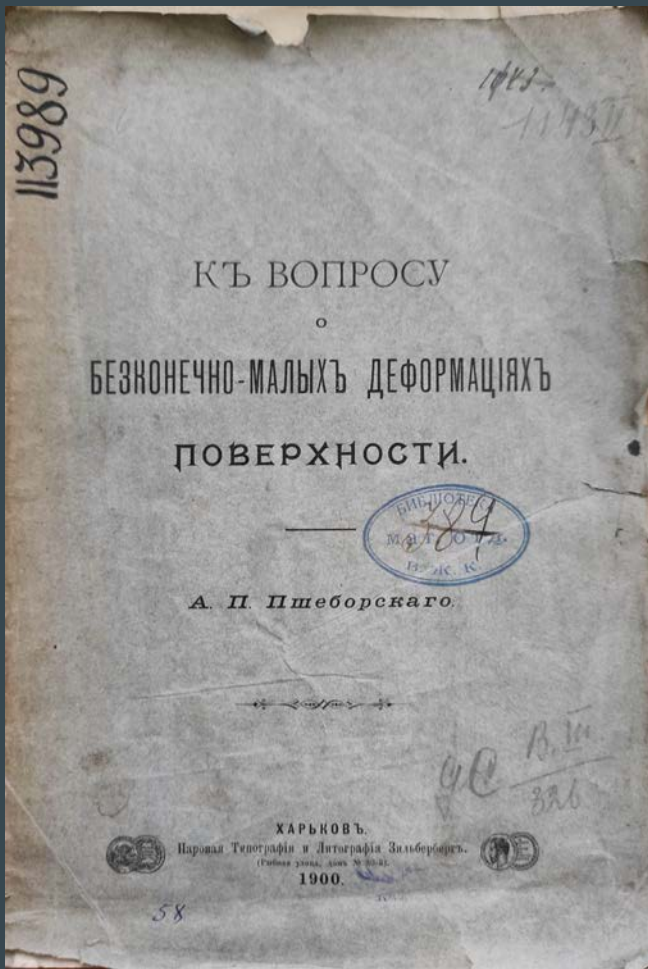
§1. Всякій предметъ моего мышленія я называю вещью. Если я мыслю о какой-либо вещи и только о ней, то скажу, что я мыслю объ одной вещи.

§2. Если я мыслю одну вещь да еще одну (и т. д.) какъ нечто въ свою очередь единое, т. е. какъ вещь, то эту вещь я называю совокупностью, а отдельные вещи въ составъ ея входящія — элементами. Совокупности будемъ обозначать некоторыми знаками, напримеръ прописными буквами латинскаго алфавита. Символизирую, что въ дальнейшемъ изложеніи мы будемъ иногда для краткости говорить объ этихъ знакахъ, подражаясь подъ ними совокупности, которыми они соотвѣтствуютъ.

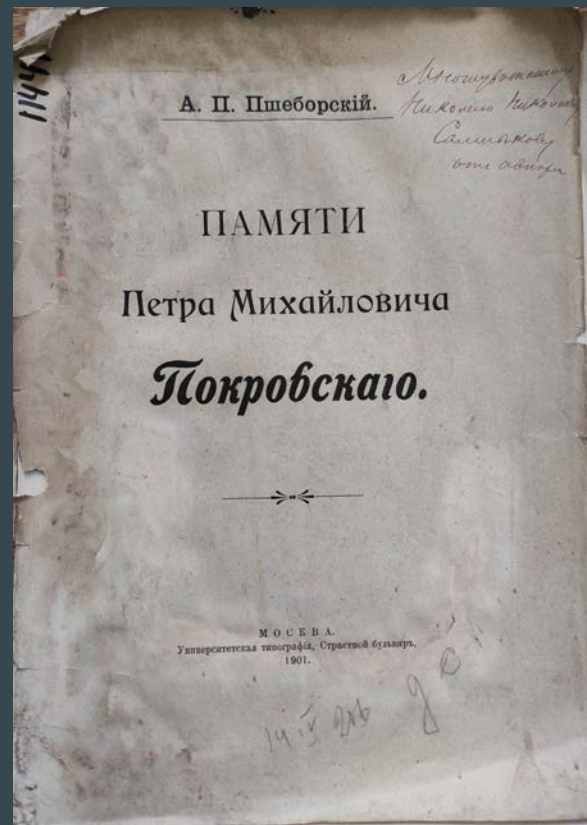
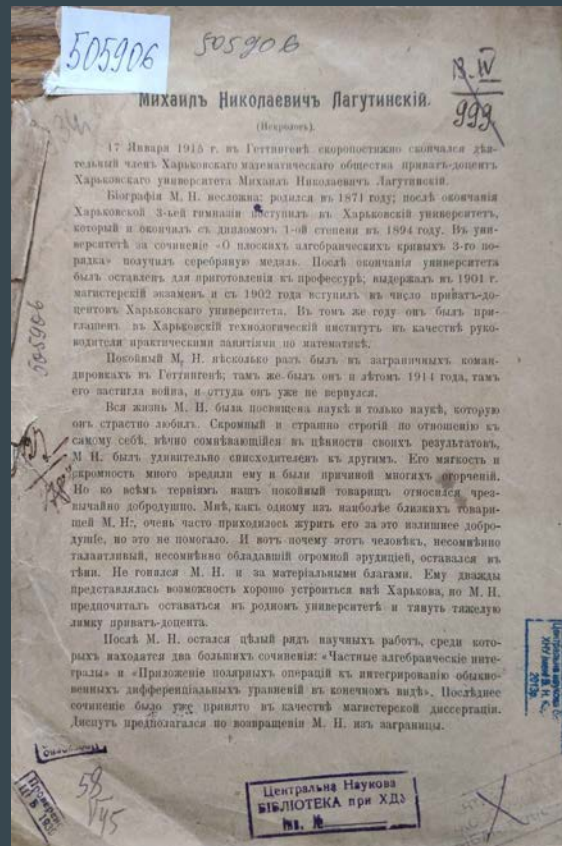
§3. Буду различивать совокупности А и В такъ, что, мысля о любомъ изъ элементовъ А, я буду мыслить объ одномъ изъ элементовъ В. Этотъ мыслительный процессъ я буду называть установленіемъ соотвѣтствія между элементами совокупностей А и В.

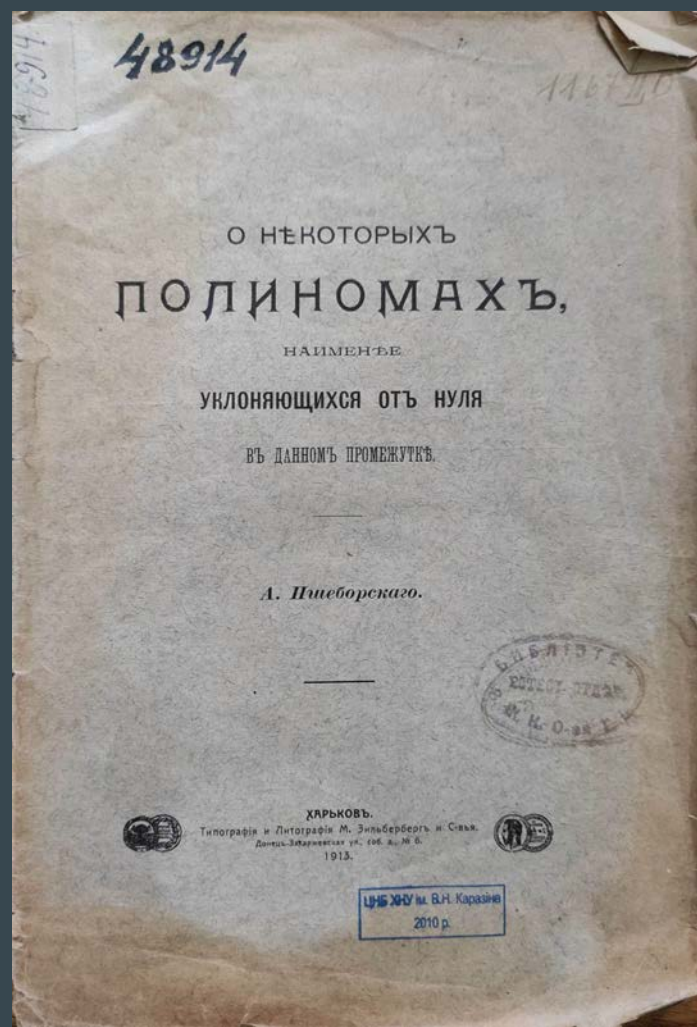
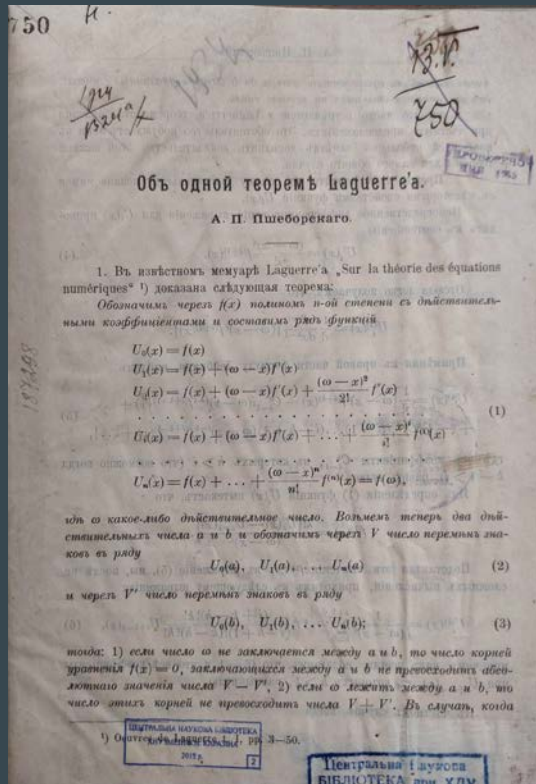
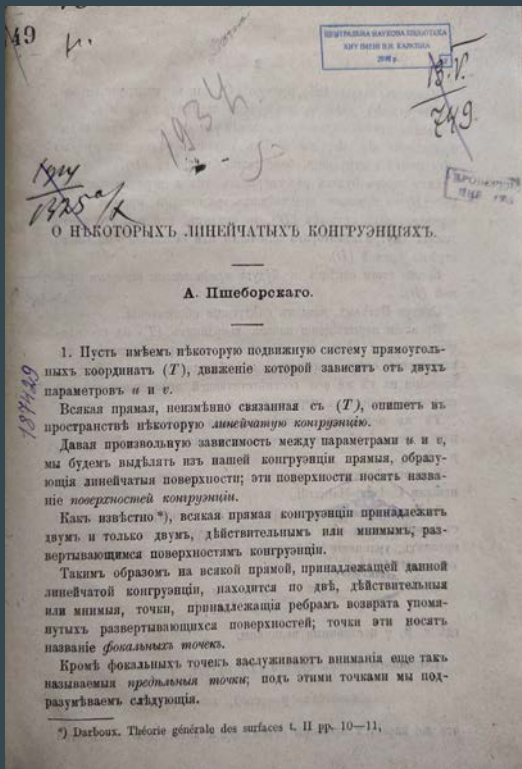
Изд. О-ва Взаимопомощи студ.-
Математиковъ Харьков.

2010 г.

Некролог математику, вихованцю Харківського
університету Лагутинському Михайлу
Миколайовичу (1871-1915).

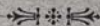
608

ПРОФ. Д. ПШЕБОРСКИЙ.

ZAS

X. II
6XПРОФ. Д. ПШЕБОРСКИЙ
МАТ. 1915

ОБЪ УМНОЖЕНИИ КОМПЛЕКСНЫХЪ ЧИСЕЛЪ.

X. II
1398ЦЕН. ХАЛЬНА
МАТЕМАТИЧЕСКАЯ
БИБЛИОТЕКА

ХАРЬКОВЪ

Типограф. "Печатное Дело", Костюринск. Клепелск. пер. № 3-Н.
1915.Пробел. 10
1915

3841

П-93

Проф. А. П. Пшеборскій.

МАТЕМАТИЧЕСКАЯ
БИБЛИОТЕКА
№ 692
ХАРЬКОВЪ-ЗАПОРЖЬЕ

Исчисление конечныхъ разностей.

Курсъ, читан. 1907 г. въ осеннемъ полугодіи.

На корешкѣ:
О. В. С. М. Х. У.Изд. О-ва Взаимопомощи ст. Математиковъ
Харьк. Университета.Харьковъ,
Типо-Литографія С. Иващенко,
Костюринскій пер. № 2.
1908 г.

Исчисление конечныхъ разностей

№ 692
ХАРЬКОВЪ-ЗАПОРЖЬЕ

Введение

Предметомъ нашего курса будетъ съ одной стороны теорія интерполированія и съ другой исчисленіе конечныхъ разностей. Общая задача интерполированія заключается въ нахожденіи формулы, дающей возможность выразить съ достаточной точностью знатіи функций для какихъ угодно знатіи перемѣннаго, если намъ даны знатіи этой функции и нѣкоторыя ея производныя для ряда частныхъ знатіи перемѣннаго.

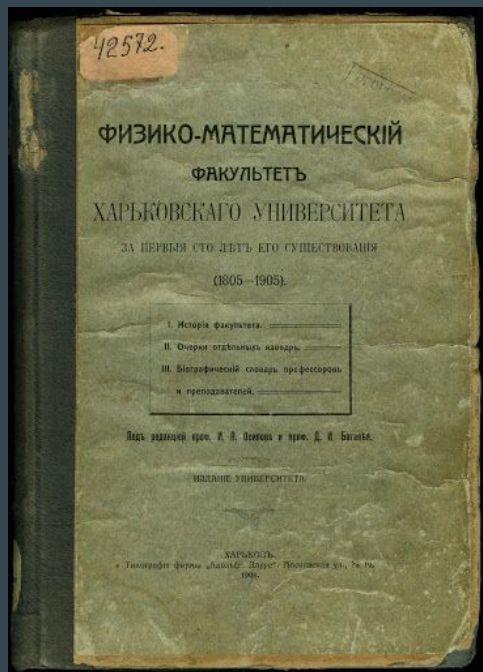
Интерполицію обыкновенно дѣлать на два рода:

1) Интерполицію при составленіи эмпирическихъ формулъ.

Въ этомъ случаѣ мы обыкновенно

Листъ 1 изъ 2

У роботі над виставкою були використані книги:

- Физико-математический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Харьковский университет ; под ред. проф. И.П. Осипова и проф. Д.И. Багаля. – Харьков : Типография фирмы «Адольфа Дарре», 1908.
- Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805-2004 гг.) / Харьковский гуманитарный университет 'Народная украинская академия'. – Харків : Издательство Народной украинской академии : Золотые страницы, 2004 . – 747

Физико-математический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) . - С. 40-41 <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/2134>

Ректори Харківського університету (1805-2014) : біобібліографічний довідник / ХНУ імені В.Н. Каразіна ; Уклад. Валентина Денисівна Прокопова, Рахіль Абрамівна Ставинська, Михайло Григорович Швалб, Сергій Михайлович Куделко ; Гол.ред. Віль Савбанович Бакіров . – [2-ге вид., перероб. та доп.] . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 . – 191 с.

<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/11761>

Інтернет-посилання

- Ректори університету https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/our_university/rectors?cat=27&ofs=0
- Сергієнко Всеволод. Харківський період життя Антонія Боніфація Пшеборського
<https://polish-kharkiv.com.ua/essay/>
- Савчук В.С., Кушлакова Н.М. Вчені польського походження в Харківському Математичному товаристві
https://shron1.chtyvo.org.ua/Savchuk_Varfolomii/Vcheni_polskoho_pokhodzhennia_v_Kharkivskomu_matematychnomu_tovarystvi.pdf
- Гутник М.В. Науковий доробок професора Антонія-Боніфація Павловича Пшеборського – фахівця у галузі математики й механіки
Гутник М.В. Науковий доробок професора Антонія-Боніфація Павловича Пшеборського – фахівця у галузі математики й механіки
http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/39008/1/Hutnyk_Naukovyi_dorobok_2018.pdf

Виставку підготувала *Байрамова Каріна Іванівна*, зав.
сектору культурно-просвітницької роботи Центральної
наукової бібліотеки Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна